

СТРАТЕГІЯ, ЗМІСТ ТА НОВІ ТЕХНОЛОГІЇ ПІДГОТОВКИ СПЕЦІАЛІСТІВ З ВИЩОЮ ТЕХНІЧНОЮ ОСВІТОЮ

УДК 378.22.091.33-027.22(477)(045)

С. П. Бажан¹

СТРУКТУРА ТА ЗМІСТ МОДЕЛІ УПРАВЛІННЯ ПРОЦЕСОМ ПРАКТИЧНОЇ ПІДГОТОВКИ МОЛОДШИХ СПЕЦІАЛІСТІВ ТЕХНІЧНИХ СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ В УМОВАХ НАВЧАЛЬНО-НАУКОВО-ВИРОБНИЧИХ КОМПЛЕКСІВ

¹Дніпродзержинський індустріальний коледж
ДВНЗ «Український державний хіміко-технологічний університет»

Проблема вдосконалення процесу управління практичним навчанням «молодших спеціалістів» вважається фундаментом для формування наступного рівня фахівців, у підготовці яких повинна бути задіяна наукова складова.

Сьогодні необхідно провести оптимізацію форм і методів навчально-виробничої та науково-практичної діяльності коледжів і технікумів в системі вищої освіти.

Повинна, нарешті, відбутися інтеграція різних типів навчальних закладів у виробничу сферу підприємств на державному та регіональному рівнях. Розробка нових державних стандартів щодо підготовки «молодших спеціалістів» і «молодших бакалаврів» дасть можливість скорегувати умови їх практичної підготовки в рамках навчально-науково-виробничих комплексів. Це необхідний і дуже важливий елемент реформи вищої освіти в Україні, без якого стає неможливим якісна підготовка фахівців та наближення нашої освіти до європейського рівня.

Ключові слова: навчально-науково-виробничий комплекс, практика, навчальний процес, система освіти, модель управління процесом, навчання молодших спеціалістів, промислові підприємства, теоретико-методологічні засоби дослідження, наукова складова, компоненти моделі.

Вступ

Одним із напрямів вирішення проблеми підвищення якості освіти є розвиток навчально-науково-виробничих комплексів, які засобами навчальних закладів та підприємств, що входять до їх складу, здійснюють головний функціональний компонент освітньої системи — забезпечують досягнення вищого рівня провадження навчального процесу з підготовки висококваліфікованих фахівців з вищою освітою.

Мета статті — визначити головні аспекти побудови і розвитку навчально-науково-виробничого комплексу; обумовити концептуальні засади, на яких має базуватися створення сучасної штучної освітньої мережі; визначити структурні складові моделі та її компоненти підготовки молодших спеціалістів в умовах комплексу; навести результати дослідження з впровадження запропонованої нової моделі управління процесом практичної підготовки молодших спеціалістів технічних спеціальностей в умовах навчально-науково-виробничого комплексу.

Результати дослідження

Докладніше розглянемо зміст структурних складових та компонентів моделі управління процесом практичної підготовки молодших спеціалістів технічних спеціальностей в умовах навчально-науково-виробничого комплексу.

Загальна мета практичного навчання молодших спеціалістів технічних спеціальностей в умовах навчально-науково-виробничого комплексу включає такі основні підділі:

— забезпечення всебічної соціалізації та ефективної адаптації студентів в соціально-економічних умовах суспільства;

- формування і розвиток професійних якостей і конкурентоспроможної професійної компетентності молодих фахівців;
- поглиблення розвитку особистості, перш за все, її почуттєвої сфери, способів продуктивного мислення та пізнання, вміння вчитися й самовдосконалюватися протягом усього життя, здатності до творчого наукового пошуку щодо вирішення поставлених завдань;
- створення і формування цінностей особистісного розвитку, рефлексивно-гуманістичного менталітету майбутнього фахівця.

В теоретико-методологічному плані питання впливу характеристик навчально-науково-виробничого комплексу на якість практичної підготовки студентів коледжів та технікумів безпосередньо пов'язане з дослідженням статистики і динаміки будови самого комплексу, визначенням його складових, характеру і специфіки взаємодії його учасників, рівня залежності від їх складових та відносин між ними до параметрів, які відображають педагогічні засади підготовки молодших спеціалістів, цілі створення, а також їх діяльність і розвиток. Теоретико-методологічними засобами дослідження навчально-науково-виробничого комплексу виступають системний підхід, методи та інструменти моделювання, які потенційно і об'єктивно дозволяють знайти відповіді на поставлені питання і надають можливість визначити шляхи і підходи до ефективного розвитку комплексу, його складових і структури відповідно до вимог сучасних освітніх систем.

Визначимо, що навчально-науково-виробничий комплекс (Комплекс) — це штучно побудована система, структура і складові якої сприяють досягненню цілей навчально-виробничого процесу навчальних закладів що входять до її складу. Структура навчально-науково-виробничого комплексу визначає його внутрішню організацію, взаємозв'язок і взаємозалежність між його складовими (учасниками). Елементи (об'єкти, складові) навчально-науково-виробничого комплексу виступають, з одного боку, як його атрибути чи аспекти, що визначають змістовну і матеріальну наповненість комплексу, а з іншого боку, як ресурси комплексу, що включаються у діяльність його учасників, набуваючи при цьому ознак засобів навчання.

Доцільно говорити про Комплекс, як про оточуюче середовище відносно інтелектуальних складових освітньої системи — складових, які наділені юридично обґрунтованою формою існування, це: підприємства, організації та установи, які можна позначити як об'єкт навчання.

Розглянемо процес практичної підготовки молодших спеціалістів в умовах навчально-науково-виробничого комплексу через модель його управління, де головна мета моделювання, на думку В. Маслова, це створення робочого аналогу, максимально наближеного до наявного оригіналу або його мисленнєвого уявного відображення у певній формі: словесній, графічній, ілюстративно-площинній, об'ємній, статичній, динамічній тощо [1].

Для відображення і подальшого врахування сучасної освітньої парадигми, представимо теоретико-методологічну складову моделі управління процесом практичної підготовки молодших спеціалістів в умовах навчально-науково-виробничого комплексу у складі трьох компонент — *учнівської компоненти навчально-виробничого процесу* (студент), *вчительської компоненти навчально-виробничого процесу* (викладач), *освітньо-наукового мікросоціуму*.

Сучасна освітня парадигма спирається на особистісно орієнтовану педагогіку, яка принципово передбачає, що в епіцентрі навчально-виробничого процесу знаходився студент — той, на кого в головному, спрямовані навчальні дії і заради якого, і в інтересах якого, здійснюється навчально-виробничий процес.

На сучасному етапі модернізації освіти необхідно забезпечити визначення особистісно-орієнтованого навчального інструменту, який міг би реалізувати принцип дитиноцентризму [2] в навчально-виробничому процесі, як відображення людиноцентристської тенденції розвитку суспільства. Таким чином, визначення принципів особистісно орієнтованої педагогіки передбачає у навчальних закладах навчально-науково-виробничого комплексу формування і розвиток учнівської компоненти з науковою складовою навчально-виробничого процесу.

Підсумовуючи вищевикладене, визначимо головні аспекти побудови і розвитку Комплексу. До складу моделі управління процесом практичної підготовки молодших спеціалістів технічних спеціальностей в умовах навчально-науково-виробничого комплексу вводимо такі складові:

- *цілепокладаюча складова*, яка включає часткові, щодо загальної мети навчання і виховання цілі побудови і використання навчально-науково-виробничого комплексу і його окремих складових у реалізації загальної мети практичного навчання, де підцілі загальної мети навчання і виховання можуть не стосуватися безпосередньої взаємодії учасників комплексу у навчально-виробничому процесі;

— *теоретико-методологічна складова*, це:

– *учнівська компонента навчально-виробничого процесу (студент)* — той, на кого спрямовані навчальні дії і в інтересах якого, здійснюється навчально-виробничий процес;

– *вчительська компонента навчально-виробничого процесу (викладач)* — впливає на цілі освіти та здійснює навчально-виробничий процес, що базується на науковості, педагогіці, особистісно-орієнтованих методах навчання, інших сучасних психолого-педагогічних методах навчання, забезпечує формування і розвиток у студентів знань, умінь і навичок, способів продуктивного мислення і пізнання, соціальних цінностей і відносин особистісного розвитку, менталітету особистості, здатності до навчання і самонавчання впродовж життя тощо;

– *освітньо-науковий мікросоціум* — склад якого утворюють люди і науково-суспільні системи, які суттєво, реально або потенційно впливають на результати навчально-виробничої діяльності.

— *змістовно-інформаційна складова* (навчально-наукова, навчально-методична, навчально-організаційна), яка визначається і обумовлюється змістом навчання;

— *навчально-технологічна складова*, до складу якої входить сукупність матеріальних об'єктів, які можуть використовуватися учасниками навчально-науково-виробничого комплексу у навчально-виробничому процесі протягом всього строку підготовки студентів за певними спеціальностями. Ця складова спрямовує модель до технологій практичного навчання, що відображають обрані в загальному випадку викладачем методів навчання, дидактичної стратегії, а також базової технології організації практики та взаємодії суттєвих складових навчально-практичної системи, зокрема інформаційно-комунікаційні технології тощо;

— *структурно-організаційна складова* — це типові і нетипові спеціалізовані приміщення (кабінети, аудиторії, лабораторії, навчальні майстерні, технологічні майданчики, виробничі цехи тощо), в яких розгортається навчально-виробничий процес і в яких створюються необхідні умови (психолого-педагогічні, санітарно-гігієнічні і архітектурно-технологічні тощо) для його ефективного здійснення.

— *навчально-технологічна складова* — це сукупність психолого-педагогічних процедур, пов'язаних зі спеціальним підбором і компонованням форм і методів навчання, методичних прийомів і засобів впливу на того, хто навчається в цілях їх освіти, навчання, виховання і розвитку, а також методів контролю, які за взаємодії технічних і людських ресурсів забезпечують досягнення гарантованого результату в засвоєнні освітніх програм за фахом і формуванні необхідних особистісних і професійно-ділових якостей (програмно-методичний метод, навчально-організаційний форма, навчально-науковий метод, оціночно-коригувальний метод).

— *результативна складова* — це якісна зміна самого суб'єкта навчальної діяльності, розширення можливостей у розвитку його здібностей, засвоєння нових способів дій з науковими поняттями та позитивна зміна у взаємовідносинах об'єктів навчальної діяльності, розширення можливостей їх матеріально-технічного та технологічного потенціалу в інтересах суб'єкта навчального процесу.

Освітньо-науковий мікросоціум доцільно поділяти на *навчально-груповий науково-освітній мікросоціум*, склад якого утворюють студенти академічних груп, *навчально-закладний науково-освітній мікросоціум*, склад якого утворюють працівники певного навчального закладу — його керівники, викладачі, допоміжний учбовий персонал, з якими студенти можуть суттєво взаємодіяти в межах навчального закладу, і *оточуючий освітній простір*, склад якого утворюють виробничі підприємства, організації та установи з якими студенти можуть суттєво взаємодіяти за межами певного навчального закладу [5].

Найважливішими з педагогічної точки зору компонентами оточуючого освітнього простору, які обов'язково впливають на розвиток особистості, є мережа закладів освіти.

Структура цілепокладаючої складової моделі управління процесом практичної підготовки в молодших спеціалістів в умовах навчально-науково-виробничого комплексу відображає упорядкованість цілей створення і впровадження навчально-науково-виробничого комплексу в систему освіти, його підпорядкованість загальній меті і навчально-виробничим цілям, які реалізуються у відповідному порядку. Це, в свою чергу, передбачає взаємозалежність всіх учасників комплексу, зумовлює можливість здійснення в зазначеній освітній системі тільки тих технологій практичного навчання, тої навчально-виробничої діяльності, які можуть бути практично забезпечені необхідним складом навчальних засобів в системі освіти. Таким чином, головною складовою навчально-науково-виробничого комплексу є засоби навчання — діючі підприємства, установи та організації.

У навчально-виробничій діяльності виробничі підприємства навчально-науково-виробничого комплексу виступають як засоби навчання та ресурси для здійснення навчально-виробничої діяльності, структурно-упорядкована взаємодія яких створює умови для ефективного досягнення цілей практичного навчання у підготовці молодших спеціалістів технічних спеціальностей.

З метою підвищення ефективності використання засобів навчання у навчально-виробничому процесі з множини усіх засобів навчання, що необхідні для досягнення практичних цілей, утворюються відповідні їх сукупності, в яких забезпечується технологічна і цільова інтеграція навчання.

Концептуальними засадами, на яких повинно базуватися створення сучасного навчально-науково-виробничого комплексу, є: сучасна технологічна база, техніко-технологічна сумісність із системою освіти, системна відкритість тощо. Комплекси забезпечують можливість гнучко синтезувати і динамічно змінювати учасників, організовувати взаємодію різних окремих засобів навчання поза межами комплексу з декількома структурами, використовувати різні технології практичного навчання, створювати умови для реалізації різноманітних форм організації навчально-виробничого процесу, враховувати наявні педагогічні можливості викладацького складу, розгортати, представляти та ілюструвати під час практики наукові здобутки по засобах об'єктів і процесів об'єктивного світу або на їх штучних модельних відбитках, де багатоцільове практичне навчальне і наукове використання, застосування при здійсненні декількох навчальних завдань говорить про відпрацювання завдань предметів, наскрізних програм із застосуванням в освіті і науковій діяльності різних типів навчально-виробничих технологій.

Технологічну складову навчально-виробничого процесу утворюють педагогічні технології. З позицій системного підходу визначимо, що *педагогічна технологія* — структура організаційно-часової взаємодії складових педагогічної системи, яка побудована відповідно до цілей та обраних методів навчання. Педагогічна технологія, таким чином, визначає характер упорядкування відносин між студентом та складовими навчальної системи [3].

Говорячи про педагогічні технології, наведемо визначення системи засобів практичного навчання, яке базується на безпосередній практиці. Система засобів практичного навчання — підсистема навчально-науково-виробничого комплексу, склад якої утворюють окремі інтегровані засоби навчання, а структура визначається множиною цілей їх багатоцільової побудови навчально-виробничого процесу та підцілей, за якими формуються і використовуються навчальні технології, обрані для здійснення навчально-виробничого процесу.

Складові навчально-дослідницької чи науково-дослідної роботи студентів являють собою складний і взаємозалежний процес, результативність якого визначається системним підходом до його організації.

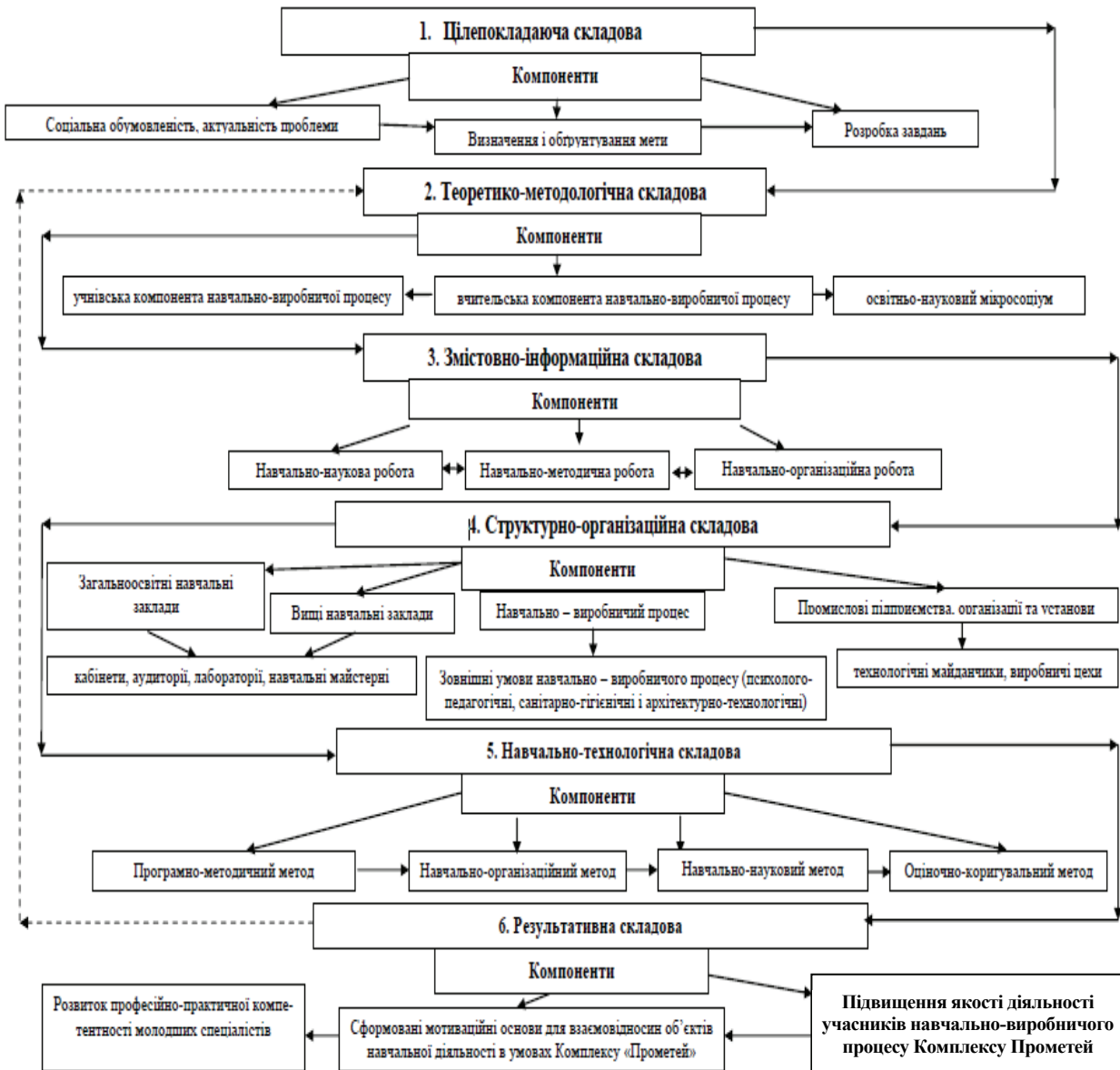
Системний підхід в організації наукової роботи студентів може бути реалізованим за умови, коли всі учасники навчального процесу перебувають у взаємозумовленості, постійній рефлексії та корекції результатів, орієнтовані на забезпечення досягнення найкращих результатів у формуванні якостей особистості майбутнього фахівця, що дозволяють йому нестандартно вирішувати професійні завдання, володіти інноваційними технологіями та методикою наукової діяльності [4]. Системний підхід передбачає визначення цілей і завдань наукової роботи студентів, створення концепції (основних напрямків, стратегії їхньої реалізації, програми і методики) підготовки майбутніх фахівців до науково-дослідної діяльності; визначення структурних компонентів цієї системи; встановлення характеру взаємозв'язку між ними; виявлення рівнів і критеріїв оцінки результативності наукової роботи; вибір форм, методів, засобів реалізації наміченої програми; прийомів, що діагностують та корегують діяльність студентів в сфері наукового пошуку, самостійної та практичної роботи. Реалізація системного підходу носить поетапний характер. В організації і проведенні, наприклад, наукової роботи зі студентами велике значення надається мотиваційному, діагностичному, проєктивному, дієвому та корекційному етапам.

Реалізація системного підходу припускає поетапне вирішення завдань: вироблення концептуальних положень, створення матеріальної та науково-методичної бази; розробка графіка наукової роботи у відповідності зі специфікою практичної діяльності студентів в межах навчального процесу; забезпечення наукового керівництва студентів; включення їх в навчально-дослідницьку і науково-практичну роботу з урахуванням рівня їхньої підготовленості та досвіду наукової роботи.

Науково-дослідницька робота студента, як важлива ланка підготовки конкурентоспроможного молодшого спеціаліста, повинна займати провідне місце в системі вищої освіти. В цьому випадку завдання вищої школи полягає в тому, щоб скоротити період адаптації студентів до навчально-дослідницької та науково-виробничої роботи. Вирішення цього завдання можливо в тому випадку,

якщо з перших днів перебування студента в коледжі чи технікумі він буде брати активну участь у різноманітних формах наукової роботи, в тому числі і на базі діючих підприємств.

В моделі управління процесом практичної підготовки молодших спеціалістів, запропонованої автором (рисунок), реалізовано принципи відкритої і якісної освіти, що дозволяє широко використовувати сучасні методи і засоби інформаційно-комунікаційних технологій та суттєво розширити освітні можливості навчально-науково-виробничого комплексу, забезпечить формування і використання так званого єдиного освітнього простору в межах навчального середовища, де відсутні обмеження окремо взятим навчальним закладом чи підприємством.

Модель управління процесом практичної підготовки молодших спеціалістів технічних спеціальностей в умовах навчально-науково-виробничого комплексу

В цьому випадку розглядаємо *необмежений навчальний простір*. В такому просторі створюються умови для реалізації різних цілей, стратегій і траєкторій підготовки молодших спеціалістів, забезпечення адаптації складових навчальної системи до індивідуальних можливостей і потреб особистості, що є безперечним позитивом необмеженого навчального простору.

В навчально-виробничому процесі навчально-науково-виробничий комплекс бере участь у вирішенні завдання організації навчального процесу в умовах діючого виробництва. В зв'язку з цим, модель управління процесом практичної підготовки молодших спеціалістів технічних спеціальностей в умовах навчально-науково-виробничого комплексу можна представити як узагальнену модель, завдання якої мають дві відносно незалежні, але діалектично взаємозумовлені та взаємопов'язані

частини: формуючу (задаючу частину завдання, яка включає опис проблемної галузі та формулювання цілей завдання) і реалізуючу (вирішуючу, дієву частину завдання, яка включає методи і засоби, що застосовуються чи передбачається застосувати для розв'язання одного або низки завдань).

Відносно навчально-науково-виробничого комплексу, його формуюча частина утворюється цільовою і змістовно-інформаційними складовими навчальної системи, а склад і структуру реалізуючої частини навчальної системи буде викладацька складова, науково-освітній мікросоціум, засоби навчання, навчальні приміщення і технологічна складова.

Взаємозалежність формуючої і реалізуючої частин навчальної системи полягає в тому, що у навчально-виробничих цілях, в одних випадках, під час вивчення тих чи інших технологій (наприклад, відновлення колінчастого валу двигуна внутрішнього згорання) є необхідність використовувати конкретні засоби навчання (наприклад, які вже існують, є позитивний досвід їх застосування, вони є у наявності), де відповідним чином формулюються умови завдання (умови навчально-наукового завдання, його формуюча частина — предметна галузь і цілі — пошук інноваційних методів відновлення та прийняття відповідного управлінського рішення за науково обґрунтованим висновком). В іншому випадку, умови навчального завдання передбачають подальше використання конкретних виробничих технологій та операцій засобами відповідного технологічного обладнання.

Таким чином, в залежності від поставлених науково-практичних цілей формування і подальшого використання навчальної системи у формі навчально-науково-виробничого комплексу, зумовлює залежність формуючої і реалізуючої її частини, де передбачено, що вони взаємопов'язані одна з одною.

Насамкінець зазначимо, що запропонована модель управління практичної підготовки молодших спеціалістів технічних спеціальностей в умовах навчально-науково-виробничого комплексу дозволяє оцінити ступінь відповідності існуючої системи підготовки кадрів вимогам до складу і рівню компетенції випускника, а також прогнозувати зміни в майбутній професійній його діяльності. Таким чином, в моделюванні процесу підготовки молодших спеціалістів повинна здійснюватись проекція вимог сучасного виробництва до компетенції.

Отже, запропонована модель — це аналог реально існуючого процесу підготовки молодших спеціалістів технічних спеціальностей в коледжі, що входить до складу навчально-науково-виробничого комплексу. Модель відтворює зв'язки, функції та умови функціонування навчально-виробничого процесу, а введення нової, наукової компоненти, змінює її основні характеристики, але це не заважає їй бути простою і зручною у використанні.

Висновки

Запропонована модель управління процесом практичної підготовки молодших спеціалістів технічних спеціальностей в умовах навчально-науково-виробничого комплексу включає такі інтегровані структурні складові:

1) цілепокладаючу;	2) теоретико-методологічну;
3) змістовно-інформаційну;	4) структурно-організаційну;
5) навчально-технологічну;	6) результативну.

Використання розробленої моделі сприятиме досягненню студентами певного рівня розвитку професійної компетентності (кваліфікації), де на основі аналізу результатів проведених досліджень з впровадження наукової складової та її компонентів в процес практичної підготовки студентів коледжу, спостерігається підвищення ефективності професійного розвитку особистості молодшого спеціаліста в системі вищої освіти.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТАРАТУРИ

1. Маслов, В. Моделювання педагогічних систем: сутність та технологія [Текст] / В. Маслов // Післядипломна освіта в Україні. — 2013. — № 6. — С. 15—18.
2. Человечековедческая компетентность педагогов как инновационный результат последипломного образования / под ред. С. В. Банькиной. — М. : ЛИБРОКОМ, 2009. — 168 с.
3. Биков В. Ю. Теоретико-методологічні засади моделювання навчального середовища сучасних педагогічних систем / В. Ю. Биков, Ю. О. Жук // Проблеми та перспективи формування національної гуманітарно-технічної еліти : зб. наук. пр. — Вип. 1 (5), 2003. — С. 64—76.
4. Зубак К. Організація науково-дослідної роботи студентів. Організація навчально-виховного процесу у вищих навчальних закладах I-II рівнів акредитації. Вип. VII / К. Зубак. — Немішаєве : НМЦ, 2005. — С. 213—218.
5. Биков В. Ю. Теоретико-методологічні засади моделювання навчального середовища сучасних педагогічних систем / Биков В. Ю. // Інформаційні технології і засоби навчання : зб. наук. праць ; за ред. В. Ю. Бикова, Ю. О. Жука / Інститут засобів навчання АПН України. — К. : Атіка, 2005. — С. 5—15.

Рекомендована кафедрою інтеграції навчання з виробництвом ВНТУ

Бажан Сергій Петрович — директор Дніпродзержинського індустріального коледжу ДВНЗ «Український державний хіміко-технологічний університет», аспірант кафедри університетської освіти і права Університету менеджменту освіти НАПН України, e-mail: bazhan.s@ua.fm

Дніпродзержинський індустріальний коледж ДВНЗ «Український державний хіміко-технологічний університет», Дніпродзержинськ

S. P. Bazhan¹

The Structure and Content of Model Management Process of Practical Training of Young Specialists in Conditions of Educational-Scientific-Production Complexes

¹Dniprodzerzhynsk Industrial College

State Institution of Higher Education «Ukrainian State Chemical-Technological University»

The problem of improvement of management process of practical educating of «junior specialists» has been considered by foundation for forming of subsequent level of specialists, in preparation of which a scientific constituent must be involved.

It is necessary to conduct optimization of forms and methods of educational-productive and research and practice activity of colleges and secondary technical schools in the system of higher education.

The integration of different types of educational establishments in the productive sphere of enterprises on state and regional levels must finally take place. Development of new state standards on preparation of "junior specialists" and "junior bachelors" will give an opportunity to correct the terms of their practical preparation within the framework of educational-scientifically-productive complexes. It is a necessary and very important element of reform of higher education in Ukraine, without that quality preparation of specialists and approaching of our education become impossible to the European level.

Keywords: educational-scientific-production complex, practice, educational process, educational system, management model of training process of Junior specialists, industrial enterprises, theoretical and methodological research tools, scientific components, components of the model.

Bazhan Sergii P. — Director of the Dniprodzerzhynsk Industrial College State Institution of Higher Education «Ukrainian State Chemical-Technological University», Post-Graduate Student of the Chair of University Education and Right, e-mail: bazhan.s@ua.fm

С. П. Бажан¹

Структура и содержание модели управления процессом практической подготовки младших специалистов технических специальностей в условиях учебно-научно-производственных комплексов

¹Днепродзержинский индустриальный колледж

ГВУЗ «Украинский государственный химико-технологический университет»

Проблема усовершенствования процесса управления практическим обучением «младших специалистов» считается фундаментом для формирования последующего уровня специалистов, в подготовке которых должна быть задействована научная составляющая.

Сегодня необходимо провести оптимизацию форм и методов учебно-производственной и научно-практической деятельности колледжей и техникумов в системе высшего образования.

Должна, наконец, состояться интеграция разных типов учебных заведений в производственную сферу предприятий на государственном и региональном уровнях. Разработка новых государственных стандартов по подготовке «младших специалистов» и «младших бакалавров» даст возможность скорректировать условия их практической подготовки в рамках учебно-научно-производственных комплексов. Это необходимый и очень важный элемент реформы высшего образования в Украине, без которого становится невозможным качественная подготовка специалистов и приближение нашего образования к европейскому уровню.

Ключевые слова: учебно-научно-производственный комплекс, практика, учебный процесс, система образования, модель управления процессом обучения младших специалистов, промышленные предприятия, теоретико-методологические средства исследования, научная составляющая, компоненты модели.

Бажан Сергей Петрович — директор Днепродзержинского индустриального колледжа государственного вуза «Украинский государственный химико-технологический университет», аспірант кафедры университетского образования и права Университета менеджмента образования НАПН Украины, e-mail: bazhan.s@ua.fm